

Sygn. akt VII U 257/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA w SO w Gdańsku Ewa Downar-Zapolska

Protokolant: st. sekr. Sądowy Małgorzata Wronkowska

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy G. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania G. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 14 grudnia 2012 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje ubezpieczonemu G. L. prawo do emerytury od dnia 7 listopada 2012r. i ustala, że organ emerytalny nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji

Sygn. akt VII U 257/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 grudnia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu G. L. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), tj. wobec nieudowodnienia na dzień 01 stycznia 1999 r. wymaganego 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 13 lat, 6 miesięcy i 29 dni. Do pracy w szczególnych warunkach nie zaliczono ubezpieczonemu okresu zatrudnienia od 02 maja 1984 r. do 15 lipca 1989 r., albowiem z przedłożonych przez ubezpieczonego dokumentów nie wynika, aby ubezpieczony pracował na stanowisku spawacza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony G. L. wskazał, że zaskarżona decyzja jest niezgodna ze stanem faktycznym, albowiem po ukończeniu kursu spawacza od razu podjął pracę na stanowisku spawacza elektryczno – gazowego i pracę tę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W odpowiedzi na powyższe odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko przedstawione w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony G. L., urodzony dnia (...), w dniu 11 października 2012 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę.

Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i nie pozostaje w stosunku pracy.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił na dzień 01 stycznia 1999 r. 31 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 13 lat, 6 miesięcy i 29 dni pracy w szczególnych warunkach.

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 14 grudnia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił G. L. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nieudowodnienia wymaganego 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Dowód : wniosek o emeryturę – k. 1 – 2 akt ubezpieczeniowych, karta przebiegu zatrudnienia – k. 53 akt ubezpieczeniowych, decyzja ZUS z dnia 14.12.2012 r. – k. 54 akt ubezpieczeniowych.

Wnioskodawca w okresie od dnia 02 maja 1984 r. do dnia 15 lipca 1989 r. zatrudniony był w Spółdzielni(...)w K.. Początkowo, tj. od dnia 02 maja 1984 r. do dnia 22 czerwca 1986 r. ubezpieczony wykonywał prace na stanowisku mechanika, a po zakończeniu w dniu 23 czerwca 1986 r. kursu spawania elektrycznego, przydzielono mu stanowisko spawacza elektryczno – gazowego (wcześniej, w dniu 07 kwietnia 1986 r. ubezpieczony ukończył kurs spawania gazowego). Pracę na stanowisku spawacza ubezpieczony wykonywał do dnia 15 lipca 1989 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Polegała ona na wykonywaniu prac spawalniczych krat (...), z których budowane były schody i podesty do różnych konstrukcji metalowych. Tymi kratami wykładane były całe powierzchnie konstrukcji stalowych. Praca ta odbywała się na hali produkcyjnej, na której łącznie pracowało 4 spawaczy, pracownicy, którzy przygotowywali materiał oraz mechanicy. Przygotowywanie polegało na wykrojeniu z blach odpowiednich elementów, które następnie były wkładane w szablony i w tych szablonach spawali spawacze. W okresie zatrudnienia, ubezpieczony nie korzystał z urlopów bezpłatnych.

Dowód : umowa z dnia 18.02.1986 r. dotycząca skierowania na kurs spawania gazowo – elektrycznego – k. 1 akt osobowych wnioskodawcy, odpis ksiąteczki spawacza – k. 3 akt osobowych wnioskodawcy, umowa o pracę z dnia 02.05.1984 r. – k. 4 akt osobowych wnioskodawcy, umowa o pracę z dnia 17.05.1984 r. – k. 5 akt osobowych wnioskodawcy, świadectwo pracy z dnia 24.07.1989 r. – k. 10 akt osobowych wnioskodawcy, podanie o przeszerogowanie z dnia 28.06.1986 r. – k. 40 (k. 23 akt sprawy – koperta), zeznania świadka J. K. – k. 25 akt sprawy, zeznania świadka T. Ł. – k. 25 – 26 akt sprawy, zeznania świadka M. W. – k. 26 akt sprawy, zeznania ubezpieczonego G. L. – k. 24 – 25 w zw. z k. 26 akt sprawy.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach ubezpieczeniowych pozwanego organu emerytalnego oraz w aktach osobowych wnioskodawcy, której prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków J. K., T. Ł. i M. W., które jako osoby obce, nie zainteresowane wynikiem postępowania w ocenie Sądu zasługują na walor wiarygodności, tym bardziej, że ich zeznania korespondują z pozostałym zgromadzonym w aktach sprawy materiałem dowodowym, jak również z zeznaniami ubezpieczonego G. L., które także zdaniem Sądu zasługiwały na wiarę.

Sąd zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego G. L. zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury **dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r.** zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009, Nr 153 poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym (w brzmieniu obowiązującym do dnia 01 stycznia 2013 r.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązali stosunek pracy w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Stosownie do dyspozycji art. 32 ust. 1 cytowanej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27. Dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia, w dziale XIV (prace różne) pod pozycją 12 wymienione są prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorym.

Dodatkowo wskazać należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (**§ 2 ust. 2**).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych

warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 07 listopada 2012 r. ukończył 60 rok życia, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego oraz nie pozostawał w stosunku pracy.

Przedmiotem sporu pozostawało jedynie ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach może zostać uznany okres zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielni (...)w K. od dnia 02 maja 1984 r. do dnia 15 lipca 1989 r. na stanowisku spawacza elektryczno – gazowego, albowiem jak wskazał pozwany organ rentowy, z przedłożonych przez ubezpieczonego dokumentów nie wynika, aby praca spawacza wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W pierwszym rzędzie podkreślić należy, iż przy ustalaniu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach na podstawie ww. rozporządzenia, nie można kierować się względami nazewnictwa danego stanowiska pracy. Należy ustalić jakie prace wnioskodawca rzeczywiście wykonywał, bowiem ta okoliczność, nie zaś nazwa zajmowanego stanowiska, przesądza o ewentualnym istnieniu przesłanek dla przyznania dochodzonego świadczenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r. sygn. akt II UK 337/03, OSNP 2004/22/392).

W ocenie Sądu, materiał dowodowy zgromadzony w sprawie pozwalał na stwierdzenie, że ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych w okresie od dnia 24 czerwca 1986 r. do dnia 15 lipca 1989 r. w pełnym wymiarze czasu pracy. W tym bowiem czasie wykonywał on tylko i wyłącznie prace na stanowisku spawacza elektryczno – gazowego. Jak przyznał sam ubezpieczony, uprzednio, tj. od dnia 02 maja 1984 r. do momentu zakończenia kursu spawalniczego – co ostatecznie miało miejsce w dniu 23 czerwca 1986 r., pracował on jako mechanik. W tym więc zakresie przedłożone przez ubezpieczonego świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych nie zasługiwało na uwzględnienie. Niemniej jednak, ww. okres od dnia 24 czerwca 1986 r. do dnia 15 lipca 1989 r. był zarazem okresem wystarczającym do przyznania ubezpieczonemu prawa do wnioskowanego świadczenia.

Fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w ww. okresie znajduje pośrednio potwierdzenie w dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych ubezpieczonego, m.in. w umowie z dnia 18 lutego 1986 r. dotyczącej skierowania na kurs spawania gazowo – elektrycznego, w odpisie książki spawacza, z której wynika, że w dniu 07 kwietnia (...). ubezpieczony ukończył kurs spawania gazowego, a w dniu 23 czerwca 1986 r. kurs spawania elektrycznego – co potwierdza jego zeznania, że od razu po ukończeniu kursu zostało mu przydzielone stanowisko spawacza elektryczno – gazowego; nadto okoliczność ta wynika z treści świadectwa pracy z dnia 24 lipca 1989 r., w którym wprost wskazano, że ostatnio ubezpieczony pracował na stanowisku spawacza elektryczno – gazowego.

Niewątpliwie fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach został również potwierdzony zeznaniami świadków – współpracowników ubezpieczonego ze spornego okresu zatrudnienia – którzy zgodnie zeznali, iż ubezpieczony, od razu po ukończeniu kursu spawalniczego, na który został skierowany przez zakład pracy, został zatrudniony na stanowisku spawacza elektryczno – gazowego. Pracę tę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Świadkowie nie mieli żadnych wątpliwości, że po ukończeniu odpowiednich kursów spawalniczych, ubezpieczony nie wykonywał obowiązków mechanika. Zdaniem Sądu, przesłuchani w sprawie świadkowie posiadają odpowiednią wiedzę na temat charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego pracy, byli zatrudnieni wraz z ubezpieczonym mniej więcej w tym samym okresie czasu, w tym samym zakładzie pracy, co więcej J. K. był jego zwierzchnikiem, T. Ł. – bezpośrednim przełożonym, a M. W. – zatrudniony na stanowisku mechanika, jako że pracował na tej samej hali produkcyjnej co ubezpieczony, mógł bezpośrednio obserwować prace wykonywane przez ubezpieczonego. Sąd nie znalazł jakichkolwiek podstaw by kwestionować wiarygodność ww. świadków.

Zaznaczyć w tym miejscu także należy, iż prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługuje wówczas, gdy ubiegający się o prawo wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Decydujące znaczenie ma zatem rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie świadectwa pracy w szczególnych warunkach określające stanowisko pracy, ponieważ o zaliczeniu danego rodzaju pracy do wykonywanej w szczególnych warunkach decyduje nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale charakter wykonywanych czynności.

W ocenie Sądu, ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku w trybie art. 184 cytowanej wyżej ustawy emerytalnej, ponieważ osiągnął 60 rok życia, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego oraz na dzień wydania decyzji i orzekania w sprawie nie pozostawał w stosunku pracy, a także na dzień 01 stycznia 1999 r. udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat oraz spełnił przesłankę co najmniej 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach, biorąc pod uwagę okres zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielni (...)w K. od dnia 24 czerwca 1986 r. do dnia 15 lipca 1989 r.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca w ww. spornym okresie zatrudnienia wykonywał pracę spawacza, wobec tego był zatrudniony na stanowisku, o którym mowa w pkt 12 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Uwzględnienie spornego okresu wskazuje, iż staż pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych jest znacznie dłuższy niż wymagany ustawą, a zatem, zgodnie z przepisem § 4 rozporządzenia, oznacza spełnienie tego wymogu do przyznania wnioskodawcy świadczenia emerytalnego w wieku obniżonym.

Sąd zwraca także uwagę, że zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Należy podkreślić, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007r. OTK-A 2007/8/97 powyższy artykuł należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których Sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne zostały ostatecznie wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego o dokumenty z akt osobowych wnioskodawcy, zeznania świadków i ubezpieczonego wyjaśniające zakres obowiązków i charakter pracy wnioskodawcy, co uzasadnia zastosowanie dyspozycji art. 118 ust. 1a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez wnioskowanie a contrario.

W konkluzji, z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu ubezpieczeniowego i przyznał G. L. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 07 listopada 2012 r., tj. od ukończenia przez ubezpieczonego 60 lat, mając na uwadze dyspozycję art. 129 w zw. z art. 100 ust. 1 cyt. ustawy emerytalnej, zgodnie z którą świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Działając na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

SSA w SO w Gdańsku Ewa Downar – Zapolska